איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי ISOC-IL

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

לכבוד:
מר רועי גולדשמידט
רכז בכיר מחקר ומידע לועדת המדע והטכנולוגיה
מרכז המחקר של הכנסת

רועי שלום,

הנדון: <u>בקשתך למידע בנושא פרטיות בטלפונים ניידים ובאינטרנט</u>
פנייתך אלינו מ-6.7.16

אני מודה לך על פנייתך לאיגוד האינטרנט הישראלי (להלן: **האיגוד**) בסוגיה שבנדון. האיגוד רואה בהגנת הפרטיות נושא חשוב מאין כמוהו בעידן הדיגיטלי, שחשוב וחיוני שהכנסת תעסוק בו.

מענה מפורט לשאלותיך ניתן במסמך זה, אך בטרם נענה נבקש לציין כי האיגוד קיים לאחרונה סקר גדול (אשר טרם פורסם, והוא נמצא בשלבי עיבוד סופיים) על אודות שימוש באינטרנט בישראל. במסגרת הסקר נבחנה, בין היתר, עמדת הציבור הישראלי לסוגית הפרטיות באינטרנט. במסגרת הסקר נשאלו הנסקרים:

א. מהם הנושאים שמדאיגים אותך באינטרנט? מרבית העונים (כ-37%) ענו כי הנושא שהכי מדאיג אותם באינטרנט הוא החשש מפגיעה בפרטיות שלהם (גניבת מידע אישי, הפצת נתונים אודותיהם וכד').
ב. 33% מהנסקרים ענו כי היו רוצים ללמוד טיפים לשמירה על פרטיותם במחשב ובסלולר.
ג. עוד נמצא בסקר כי אחוזים גדולים מהציבור עושים פעולות שונות למען שמירה על פרטיותם. בין הפעולות הפופולריות – עדכון סיסמאות בתדירות גבוהה (כ-24%), אי העלאת תמונות חושפניות שלו או של בני משפחתו (כ-16%) וכן הלאה.

כאמור, נתוני הסקר המלאים עדיין לא פורסמו והם צפויים להתפרסם בתקופה הקרובה.

ובמענה לשאלותיך -

כיצד פועל איגוד האינטרנט בנושא הגנת הפרטיות בטלפון הנייד ו/או ברשת האינטרנט?

איגוד האינטרנט פועל בסוגיות פרטיות ברשת במספר רבדים. להלן עיקרם:

א. כחלק מפעילותו, מפעיל האיגוד מרכז לאינטרנט בטוח (www.safe.org.il) אשר מטרתו לתת תמיכה, ייעוץ וטיפול בפגיעות ברשת ולהגביר את המודעות לשימוש נבון ברשת בקרב כלל האוכלוסיה, ובפרט בבני נוער, הורים, מחנכים ועוד. בין כלל הנושאים המטופלים ע"י המרכז לאינטרנט בטוח נמצאת הפרטיות ברשת. באתר האיגוד מידע רב וכלים וכללים שפרסם האיגוד בנושא (ראה: http://www.isoc.org.il/safe/privacy). מתוך למעלה מ-3000 פניות שהגיעו למרכז לאינטרנט בטוח של האיגוד במהלך שנת 2015, 10% מהן עסקו בסוגיות של פגיעה בפרטיות (פריצה לחשבון, הפצת פרטים אישיים וכד'). ראה מצ"ב גרף המציג את התפלגות הפניות לפי סוגי הפגיעות וסוגי השירותים לגביהם מדווחות הפגיעות.
כלים וכללים אלה לשמירה על פרטיות ברשת מועברים דרך קבע גם למגזר דובר הערבית במסגרת פעילותנו הנרחבת במגזר להגברת המודעות ולקידום האוריינות הדיגיטלית.

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי
ISOC-IL

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

ב. במסגרת תוכנית העבודה של האיגוד לשנת 2016 נכתב בימים אלה, על ידי מומחה ששכרנו, מסמך הצעה למדיניות לאומית שעניינו "פרטיות קטינים", שהוא תת-נושא חשוב של סוגיות הפרטיות ברשת.

ג. האיגוד גם פועל לשיפור הפרטיות של משתמשי הרשת ברבדים הטכנולוגים שהוא מנהל. השבוע הסתיים השלב הראשון בהקמת תשתית DNSSEC על ידי איגוד האינטרנט, תשתית אשר תמנע אפשרות של הפניית גלישה מאתרים אמיתיים לאתרים מתחזים, ובין היתר לגנוב דרך האתר המתחזה פרטי מידע שונים על אודות הגולשים (כגון שמות משתמש, סיסמאות ופרטים אישיים נוספים). בנוסף, בוחן האיגוד בימים אלה את מדיניות פרסום המידע במסגרת שירות ה-whois, במסגרתו ניתן לעיין במידע על אודות מי שהוא מחזיק בשם מתחם תחת הסיומת IL., מרשם המנוהל על ידי האיגוד.

האם להבנת האיגוד, היקפי האיסוף של מידע אישי של משתמש הקצה והשימוש בו ע"י גורמים שונים מהווים סיכון לפרטיותם או לאבטחת המידע של הציבור בישראל?

השימוש ברשת האינטרנט ובשירותי סלולר כרוך באיסוף מתמיד של מידע. חלק מהמידע נדרש באופן מהותי לצורך אספקת השירות – לדוגמא, מפעיל סלולרי נדרש לתעד את מיקום הטלפון הנייד על בסיס של מיקום האנטנות שלו הפרושות ברחבי הארץ כדי לספק לו את השירותים השונים. בדומה, ספק שירותי גישה לאינטרנט (ISP) נדרש לתעד פעולות מסוימות של גלישת הלקוחות לצורך תפעול מערך האינטרנט ולשם הגנה עליו.

אשר לסוגית אבטחת המידע, הרי שבאופן טבעי ככל שנצבר מידע רב יותר, הסיכון לדליפתו גדל (הן מאחר והוא אטקרטיבי יותר לתוקף, והן משום שיש יותר מה שידלוף החוצה, מתוך רשלנות או במזיד). לכן אין בעיה לקבוע, כי סיכוני אבטחת המידע הולכים וגדלים, ועדות לכך אנו רואים בגידול באירועי גניבה ו/או דליפה של מידע אישי, החל בפרשת ה"אגרון" ומרשם האוכלוסין, וכלה באירועי הענק בארה"ב של חדירה לבסיסי נתונים רגישים של הממשל האמריקאי, או בגניבה של מידע אישי מרשתות צרכניות כגון Target וכדי.

אשר לפגיעה בפרטיות, הרי שעל שאלה זו קשה יותר לענות שכן יש צורך להגדיר קודם – פרטיות מהי, ופגיעה בפרטיות מהי?

התובנה המקובלת היא שאיסוף ואגירה של מידע, בין אם באופן ישיר הקשור לזהות של אדם (כגון מספר טלפון), או כזה שניתן להסיק ממנו על זהותו של האדם, מעלים את פוטנציאל הפגיעה בפרטיות. לעניין זה ראוי לציין, כי מומחי פרטיות גורסים שעצם איסוף המידע ושמירתו במאגר מידע, הינה פגיעה בפרטיות. הסיבה לכך הינה שכאשר אדם יודע שמידע מסוים שמור לגביו, וכי מן דהוא יוכל לעשות בו שימוש, הוא ישנה את התנהגותו בשל עובדה זו בלבד, אף אם לא יעשה כל שימוש במידע בפועל. זו ההנחה הפועלת בבסיס הפרישה המסיבית של מצלמות אבטחה ברחבי הערים – ההנחה שעצם הידיעה כי המרחב מצולם, יגרום לאנשים לשנות את התנהגותם ולהמנע מפעולות לא חוקיות.

פגיעה בפרטיות עשויה להגיע משימושו של אוגר המידע במידע למטרות שונות מאשר אלה הידועות והמובנות לנושא המידע (data subject), ולהן לכאורה נתן את הסכמתו. בדומה, איסוף יתר של מידע, שאינו נדרש באופן ישיר לצורך אספקת השירות מגדיל את הסיכון לפגיעה בפרטיות הן בשל היקף המידע שנאסף, והן בשל הגדלת האפשרות לפגיעה בפרטיות על בסיס מידע זה. הפגיעה בפרטיות עשויה להגיע,

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

כמובן, גם מאירוע בו ישיג צד שלישי אפשרות שימוש במידע, מבלי לקבל את הסכמתו של נושא המידע ואף לא של מי שאסף את המידע למטרותיו.

מאחר ובדין הישראלי אין חובת מחיקה מוגדרת של מידע, ועלויות נפחי האחסון של מידע דיגיטלי הולכות וקטנות באופן דרמטי, יש לקחת בחשבון כי מידע רב נאסף על אודות משתמשים ישראלים ברשת. מידע זה נאסף על ידי תאגידים ישראלים וזרים, גופי מדינה ישראלים ויש להניח שגם גופי מדינה זרים, על ידי גופים ללא מטרות רווח וכן גם על ידי יחידים.

בשנים האחרונות התפתחו מודלים כלכליים המתמרצים אנשים לייצר מידע על אודותם, ולחלוק אותו עם גופים שונים. תמרוץ זה בא, בעיקר, ממודלים כלכליים של מתן שירותים בחינם, תוך מימון פעילות השירות משימוש שונים במידע האישי שנצבר. בדרך כלל השימוש שנעשה במידע האישי הוא להתאמת פרסומות לפרופיל הספציפי של משתמש האינטרנט בהתאם לאפיון שלו, הנבנה על בסיס המידע שנאסף על אודותיו. מודל זה מגדיל את היקף המידע הנוצר, נאסף ומופץ על אודות נושאי מידע, וטומן בחובו כמובן סיכון גדול יותר לפרטיות בשל כך.

האמצעים הטכנולוגים הקשורים בשימוש באינטרנט וברשת הסלולרית מכילים בתוכן חיישנים רבים האוספים מידע באופן רציף ואוטונומי (כגון חיישני תנועה ו-GPS, מצלמות, מקלטי wifi), ואנחנו בפתחו, אם לא בעיצומו, של עידן ה-IOT (Internet of Things) שבו מילארדי סנסורים יאספו פרטי מידע שונים וישדרו אותם למערכות אשר ינתחו אותם לצורך פעולה אופטימלית מסוימת.

לסיכומה של תשובה זו, ברור כי היקפי איסוף המידע והשימוש בו על ידי השחקנים השונים מעלה את הסיכון לפרטיות של האזרחים. בצד זה, המודעות של הציבור הישראלי לנושאי הפרטיות **לעומקם** אינה גבוהה, וזאת למרות שהמסגרת החקיקתית בישראל מספקת הגנה חוקתית לפרטיות ובאופן קבוע בסקרים פרטיות מועלת כחשש עיקרי בהקשר של שימוש באינטרנט.

החסמים המרכזיים למימוש יעיל של הגנה על הפרטיות

החסמים המרכזיים בישראל למימוש יעיל של הגנה על הפרטיות הינם, לדעת כותב מסמך זה:

א. **<u>העדר מודעות של הציבור</u>** הרחב לחשיבותה של ההגנה על הפרטיות למשטר החיים הדמוקרטי. העדר מודעות זה קיים גם בגופי מדינה שונים, וגם אצל מחוקקים.

ב. **<u>העדר הבנה של הציבור</u>** הרחב ושל המחוקק להשלכה של המודלים הכלכליים והעסקיים של האינטרנט על פרטיות האזרחים, ובחינה מעמיקה של האיזון הנכון בין השימושיות המתקבלת משירותי אינטרנט שונים אל מול הסיכון שבאיסוף המסיבי של המידע.

ג. **<u>העדר דיון ציבורי</u>** בבית המחוקקים ובתקשורת על סוגיות הקשורות בפרטיות, והשארת הנושא לקבוצה קטנה של מומחים. הדוגמה המובהקת לכך היא תהליך החקיקה בנושא המאגר הביומטרי, אשר נוהל כמעט לכל אורכו על ידי חבר כנסת אחד, קבוצה של נציגים מארגוני זכויות אזרח שונים ומספר פקידי מדינה.

ד. **<u>חקיקה לא עדכנית</u>** – חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 עבר את השינוי האחרון הקשור ישירות ובמובהק בסוגיות של מידע ממוחשב בשנת 1996(!), במסגרת תיקון מס' 4 לחוק. מאז, למרות שינוי

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

טכנולוגי עצום בסביבת החיים של האזרח, לא שונה החוק. גם התקנות אשר תוקנו מכח החוק, אינן עדכניות – תקנות אבטחת המידע נוסחו בשנת 1986(!), עוד בטרם חדר האינטרנט לשימוש מסחרי ונפוץ. תקנות העברת מידע לחו"ל נוסחו בשנת 2001.

ה. **<u>משטר רגולציה חסר משאבים</u>** – בשל המורכבות הטכנולוגית והעסקית של האינטרנט, נדרש שלרגולטור העוסק בנושא יהיה ידע עמוק בסוגיות שעל הפרק, כמו גם משאבים כדי לקיים רגולציה אפקטיבית. משאבים אלה הינן: סמכויות מודרניות לניהול רגולציה אפקטיבית, חוק ברור ומודרני המאזן באופן ראוי בין פוטנציאל הפגיעה בפרטיות ובין השימוש הנדרש במידע אישי ומשאבים כספיים להפעלת המסגרת הרגולטורית הנ"ל, ולצורך ביצוע מחקרים ועידוד טכנולוגיות משפרות פרטיות.

ו. **<u>הפקדת קידום התהליך החקיקתי בידי מחלקת ייעוץ וחקיקה</u>** – ולא בידי הרגולטור המדינתי (הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע), בניגוד למקובל אצל רגולטורים אחרים על בסיס עקרון ההתמחות.

ז. **<u>מודל העסקים באינטרנט לפיו the winner takes it all</u>** – מודל זה נותן עדיפות מובהקת לגוף גדול ראשון שתופס את נתח השוק העיקרי (רשת חברתית, מנוע חיפוש, מערכת מסחר אלקטרוני וכד'). התוצאה של תהליך זה היא שלא נעשית בפועל "בחירה", ועל כן לא מתקיימת "הסכמה" לעיבוד המידע האישי, כי אין מעשית חלופה אחרת.

ח. **<u>הבינלאומיות של האינטרנט והעדרו של משטר משפטי גלובלי</u>** – האינטרנט הוא, כידוע, חסר גבולות, ונעדר משטר משפטי אחיד. התוצאה של טבעו זה של האינטרנט היא שמקום שיש בו ארביטראג' רגולטורי ו/או משפטי, העסקים ישאפו לפעול משם. לא בכדי רוב שירותי המידע שיש להם פוטנציאל גבוה לפגיעה בפרטיות, כגון google, Facebook ודומיהם קמו בארה"ב שם הגישה לפרטיות היא מקלה יותר יחסית לאירופה, כדוגמא. הפעילות הבינלאומית מקשה גם על פעולות אכיפה מעבר לגבול, בפרט לגופי אכיפה מוגבלים במשאבים ונעדרי מסגרת חקיקתית עדכנית.

האם המסגרות החוקיות והרגולטוריות בישראל מספקות מענה הולם?

המסגרת החוקית והרגולטורית בישראל אינה מספקת מענה הולם, מאחר ועיקרה גובש בשנת 1981, והיא עודכנה לאחרונה בהקשר של שירותי מידע בשנת 1996, כאמור. עניין זה פוגע בכולם:

א. מחד גיסא, האזרחים אינם מוגנים מספיק מהאתגרים החדשים של פגיעה בפרטיות העולים משירותים חדשים באינטרנט. מאידך גיסא, מאחר והחוק אינו עדכני, גם נמנעים מהם שירותים חדשניים המבוססים על מידע, שקשה לממשם בשל מגבלות הקבועות בחוק.

ב. עסקים אף הם מבקשים לצורך פעולתם וודאות רגולטורית, קרי עקרונות ברורים של מותר ואסור מחד גיסא. מאידך גיסא, הם נדרשים לעדכניות רגולטורית כדי לפתח שירותים ומוצרים חדשניים המבוססים על שימוש במידע אישי לטובת הציבור.

על מדינת ישראל לחוק חוק הגנת מידע אישי מודרני, אשר יאזן באופן נכון בין הצורך המהותי בהגנה על פרטיות של הציבור מפני שלל טכנולוגיות ומודלים עסקיים המאפשרים פגיעה בפרטיות. אך האיזון בחוק צריך לאפשר גם פעולה, באופן ראוי, של שירותים שונים המבוססים על מידע אישי, כמובן תוך שמירה על פרטיות האזרחים.

איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)
רחוב ברקת 6, ת.ד. 7210
פתח תקווה 4951774
טלפון: 03-9700900 · פקס: 03-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

איגוד האינטרנט הישראלי ISOC-IL

Israel Internet Association (RA)
6 Bareket street, POB 7210
Petach Tikva 4951774
Tel: +972-3-9700900 · Fax: +972-3-9700901
info@isoc.org.il · www.isoc.org.il

חוק חדש זה צריך לגבש מסגרת רגולטורית אפקטיבית, אשר תיתן בידי הרגולטור כלים לצורך הגנה על הפרטיות מפני איומים המגיעים מהמדינה, מהמגזר העסקי והשלישי ומיחידים, אך גם כלים לקדם יוזמות ראויות של שימוש במידע שנעצרות בשל חוסר היכולת המערכתית להתמודד עם קצב שינוי הטכנולוגיה.

על החוק לאפשר אכיפה אזרחית מודרנית, בדרך של החלת חוק תובענות ייצוגיות באופן ברור ומושכל על אירועי פגיעה בפרטיות.

על הכנסת לדרוש ממשרד המשפטים להציג תוך פרק זמן קצר הצעת חוק לחוק הגנת מידע אישי, אשר יסדיר מחדש את הכללים לפיהם יש לאסוף ולעבד מידע אישי (כגון: הכנסת חובה לעיצוב לפרטיות (Privacy by design) בכל תכנון, יישום והפעלה של מערכת המנהלת מידע אישי או חובת הודעה על כשל אבטחת מידע (breach notification notice)) וכן מסגרת רגולטורית עדכנית ואפטקיבית של רשות להגנת מידע אישי, אשר תתוקצב באופן ראוי התואם את היקף המשימות.

בברכה,

עו"ד יורם הכהן
מנכ"ל
איגוד האינטרנט הישראלי (ע"ר)